

EUCO 14/26

NOTA

Betreft: Bijeenkomst van de Europese Raad (15 en 16 oktober 2026)
– Conclusies

I. CONCURRENTIEVERMOGEN

1. Herinnerend aan zijn eerdere conclusies van maart en juni 2026 besprak de Europese Raad de lopende inspanningen om in de uitdagende geo-economische context het concurrentievermogen van de EU in al zijn dimensies, waaronder Europa's welvaart en sociale model, te versterken en de levensstandaard te verbeteren.
2. De Europese Raad evalueerde de uitvoering van de “één Europa, één markt”-agenda in overeenstemming met de interinstitutionele routekaart, en was ingenomen met de reeds geboekte vooruitgang met belangrijke voorstellen. Tegelijkertijd roept hij de beide wetgevers en de Commissie ertoe op nog meer vooruitgang te boeken, zowel met het ambitieniveau als met de overeengekomen tijdschema's.
3. Daartoe onderstreept de Europese Raad met name dat het belangrijk is te vorderen met de onderhandelingen over de af te leveren resultaten voor 2026, met name het 28^e regime voor het vennootschapsrecht, de verordening industriële versnelling, het pakket Europese netten, evenals het pakket digitale vereenvoudiging en de pakketten voor de vereenvoudiging van de milieusector en van de automobielsector. In dit verband neemt de Europese Raad nota van het recente standpunt van de Raad over het vereenvoudigingspakket veiligheid van levensmiddelen en diervoeders. Hij neemt ook nota van het recente standpunt van de Raad over het pakket marktintegratie en toezicht, dat, samen met het securitisatiepakket, een essentieel onderdeel vormt van de spaar- en investeringsunie. Hij verzoekt de beide wetgevers de onderhandelingen over al deze dossiers van de routekaart, alsook het automobielpakket, vóór het einde van het jaar af te ronden en het momentum vast te houden voor 2027.
4. De Europese Raad bevestigt opnieuw dat er dringend beslissende vooruitgang moet worden geboekt met betrekking tot de verdieping en integratie van de eengemaakte markt door de resterende belemmeringen, waaronder versnipperde etiketterings- en verpakkingsvoorschriften en territoriale leveringsbeperkingen, weg te nemen en nieuwe belemmeringen te voorkomen; de vereenvoudiging en vermindering van administratieve lasten; betaalbare energieprijzen en de energie-unie 2030; de bevordering van de industriële vernieuwing in Europa en innovatie, en de vermindering van afhankelijkheden, en het mobiliseren van investeringen.

5. In dit verband roept de Europese Raad de Commissie ertoe op met verdere initiatieven te komen om de plannings- en vergunningsprocedures te stroomlijnen en te versnellen, overregulering te voorkomen en de administratieve en regelgevingslasten te verminderen, onder meer door een voorstel in te dienen om de rapportageverplichtingen te verminderen, met name voor kleine en middelgrote ondernemingen. Hij herhaalt zijn oproep tot terughoudendheid op het gebied van wet- en regelgeving en roept de beide wetgevers ertoe op passende maatregelen te nemen om de invoering van onnodige bureaucratische lasten tijdens het wetgevingsproces consequent te voorkomen.
6. De Europese Raad onderstreept dat het van cruciaal belang is de hoge energieprijzen aan te pakken. Hij besprak de gevolgen van de huidige geopolitieke context voor de mondiale toeleveringsketens, de energiezekerheid en de energie- en brandstofprijzen, met inbegrip van de gevolgen voor burgers, met name de meest kwetsbaren, voor de industrie en voor de bredere economie. De Europese Raad onderstreept dat de huidige situatie dringend een gecoördineerde Europese respons met gerichte en tijdelijke maatregelen vereist, waarbij rekening wordt gehouden met de specifieke omstandigheden van de lidstaten en de eengemaakte markt wordt beschermd. Gezien dat doel is de Europese Raad ingenomen met de indiening van het voorstel van de Commissie betreffende het uitstel van bepaalde verplichtingen van de methaanverordening. Ook is hij ingenomen met het voornemen van de Commissie om:
 - het tijdelijk staatssteunkader voor de meest blootgestelde industriële sectoren te verlengen;
 - een kortetermijnkader te ontwikkelen om de capaciteit en efficiëntie van raffinaderijen in de EU te optimaliseren, en
 - initiatieven op te zetten voor het op vrijwillige basis bundelen van de energievraag.

De Europese Raad verzoekt de Commissie zich te buigen over en, waar nodig, te komen met verdere maatregelen om de sterk stijgende energieprijzen op korte termijn aan te pakken, rekening houdend met de specifieke omstandigheden van de lidstaten, met inbegrip van de verschillen in elektriciteitsprijzen.

7. De Europese Raad roept de beide wetgevers ertoe op vaart te zetten achter het lopende wetgevingsproces inzake de marktstabiliteitsreserve, teneinde buitensporige prijsvolatiliteit te beperken.
8. De Europese Raad roept de Commissie ertoe op de beoordeling van alle gevolgen van het ETS2 te actualiseren, met name het ontwerp en de waarborgen ervan.
9. De Europese Raad benadrukt ook het belang van internationaal gecoördineerde maatregelen om de energievoorziening te stabiliseren, en roept op tot onbeperkte handel in energie en energieproducten tussen partnerlanden.
10. Herinnerend aan de overkoepelende noodzaak om de afhankelijkheid van de EU van volatiele markten voor fossiele brandstoffen te verminderen, beklemtoont de Europese Raad dat de energietransitie de meest doeltreffende strategie blijft om de strategische autonomie van Europa te verwezenlijken, de weerbaarheid te versterken, de energieprijzen structureel te verlagen en de schone en overvloedige energie van eigen bodem te leveren die nodig is als motor voor de economie van de toekomst, door vaart te zetten achter de elektrificatie en door het inzetten van hernieuwbare en koolstofarme energiebronnen, netten en energieopslag, alsook door energie-efficiëntie te bevorderen.
11. In het kader van de lopende herziening van het emissiehandelssysteem (ETS) en teneinde het concurrentievermogen van de Europese industrie te ondersteunen, wijst de Europese Raad nogmaals op de noodzaak om dringend te zorgen voor een goed functionerende, transparante en voorspelbare koolstofmarkt, om doeltreffende bescherming te bieden tegen koolstoflekkage, om de volatiliteit van de koolstofprijs te verminderen en het effect ervan op de elektriciteitsprijzen te beperken, waarbij de essentiële rol van het ETS in de klimaat- en energietransitie als marktgebaseerd prijssignaal voor koolstofemissies dat investeringen en innovatie stimuleert, wordt behouden.
12. De Europese Raad maakte de balans op van de mondiale macro-economische onevenwichtigheden en verzoekt de Commissie om resultaatgerichte dialogen te blijven voeren, doeltreffend gebruik te maken van de instrumenten van de EU, en de EU-toolbox dringend te versterken met nieuwe instrumenten teneinde deze onevenwichtigheden beter aan te pakken.

II. OEKRAÏNE

13. De Europese Raad wisselde van gedachten met Volodymyr Zelensky, de president van Oekraïne. Hij sprak zijn volledige en vastberaden steun uit voor het Oekraïense volk, dat te maken heeft met bijzonder brute aanvallen door Rusland.
14. De Europese Raad bevestigt zijn niet-aflatende krachtige en onwrikbare steun voor de onafhankelijkheid, soevereiniteit en territoriale integriteit van Oekraïne binnen zijn internationaal erkende grenzen. De Europese Unie zal, in coördinatie met gelijkgestemde partners en bondgenoten, brede politieke, financiële, economische, humanitaire, militaire en diplomatieke steun blijven verlenen aan Oekraïne en zijn bevolking.
15. Rusland heeft zijn grootschalige, opzettelijke en systematische raket- en droneaanvallen tegen Oekraïense burgers en civiele infrastructuur, waaronder energie- en vervoerssystemen, en gezondheidszorg- en onderwijsvoorzieningen, doen escaleren. De Europese Raad veroordeelt deze brute aanvallen met klem en prijst de standvastigheid, vastberadenheid en veerkracht van het Oekraïense volk en zijn leiders bij hun weerstand tegen de Russische agressie en de verdediging van hun grondgebied. Bij het uitoefenen van zijn inherente recht op zelfverdediging is Oekraïne erin geslaagd stand te houden en tegenwicht te bieden aan Ruslands enorme druk, waardoor het Rusland ervan weerhoudt zijn militaire en strategische doelstellingen te verwezenlijken.
16. Teneinde Oekraïne te helpen zich voor te bereiden op de winter, roept de Europese Raad op tot verder opgevoerde inspanningen en coördinatie om Oekraïnes lucht- en raketafweervermogens en de veerkracht van zijn kritieke infrastructuur en zijn energiesysteem dringend te versterken, onder meer via het Energiesteunfonds voor Oekraïne, en om in andere onmiddellijke behoeften te voorzien. Nauwere regionale samenwerking op energiegebied en betere grensoverschrijdende elektriciteitsinterconnecties spelen in dit verband een cruciale rol.

17. De Europese Raad bevestigt het strategische belang van veiligheid, stabiliteit en vrijheid van scheepvaart op de Zwarte Zee. Door de Oekraïense landbouwinfrastructuur, havens aan de Zwarte Zee en de Donau, grensovergangen, exportfaciliteiten en vaartuigen in het vizier te nemen, scheepvaartroutes te blokkeren en graanopslagplaatsen te vernietigen, zet Rusland voedsel eens te meer in als wapen en ondermijnt het alweer de mondiale voedselzekerheid, met name in Afrika, Azië en het Midden-Oosten. Aanvallen op civiele scheepvaart, koopvaardij- en commerciële schepen, waaronder vaartuigen die onder de vlag van een lidstaat varen, zoals de recente aanvallen in de exclusieve economische zone van Bulgarije en van Roemenië in de Zwarte Zee, zijn onaanvaardbaar en vormen een ernstige schending van het internationaal en het maritiem recht, met inbegrip van het Verdrag van de Verenigde Naties inzake het recht van de zee (Unclos). Om te voorkomen dat de situatie verder verslechtert, roept de Europese Raad op tot het onmiddellijke herstel van een veilige doorvaart voor alle civiele scheepvaart, koopvaardij- en commerciële schepen op de Zwarte Zee. Hij herinnert ook aan het belang van maatregelen die erop gericht zijn de solidariteitscorridors tussen de EU en Oekraïne verder te consolideren, die cruciaal zijn voor de duurzame uitvoer van graan.
18. De Europese Unie steunt een alomvattende, rechtvaardige en duurzame vrede in Oekraïne op basis van de beginselen van het VN-Handvest en het internationaal recht, en geschraagd door robuuste en geloofwaardige veiligheidsgaranties voor Oekraïne. Alleen een oplossing die de onafhankelijkheid, soevereiniteit en territoriale integriteit van Oekraïne eerbiedigt, kan een rechtvaardige en duurzame vrede tot stand brengen. Grenzen mogen niet met geweld worden gewijzigd, de agressor mag niet worden beloond en Oekraïnes veiligheid en zijn vermogen om zich te verdedigen, beide op lange termijn, moeten worden gewaarborgd. De weg naar vrede in Oekraïne kan niet beslist worden zonder Oekraïne. De Europese Unie zal besluiten nemen over aangelegenheden die onder haar bevoegdheid vallen of van invloed zijn op haar veiligheid.

19. In overeenstemming met het in de Verdragen verankerde doel van de Unie om de vrede te bevorderen, herhaalt de Europese Raad zijn steun voor diplomatieke inspanningen om een einde te maken aan Ruslands aanvalsoorlog en onderstreept hij dat de EU klaarstaat om haar betrokkenheid in dat verband op te voeren. Europa heeft een belangrijke rol te spelen in een toekomstige regeling en zal zijn belangen verdedigen. De Europese Raad dringt er bij Rusland op aan om oprechte bereidheid tot vrede te tonen, om in te stemmen met een volledig, onvoorwaardelijk en onmiddellijk staakt-het-vuren en om zinvolle onderhandelingen aan te gaan met het oog op een rechtvaardige en duurzame vrede. Humanitaire inspanningen en vertrouwenwekkende maatregelen, met name de uitwisseling van krijgsgevangenen en de terugkeer van onrechtmatig gedeporteerde Oekraïense kinderen en burgergevangenen, moeten worden voortgezet als onderdeel van het traject naar vrede.
20. De Europese Unie en de lidstaten staan klaar om bij te dragen aan robuuste en geloofwaardige veiligheidsgaranties voor Oekraïne, met name via de coalitie van bereidwilligen en in samenwerking met de Verenigde Staten. Dit omvat het ondersteunen van het vermogen van Oekraïne om agressie doeltreffend te ontmoedigen en zich doeltreffend te verdedigen, ook op lange termijn. De bijdrage van de Europese Unie en de lidstaten zal gebaseerd zijn op hun respectieve bevoegdheden en vermogens en zal in overeenstemming zijn met het internationaal recht. In dit verband is de Europese Raad ingenomen met de overeenstemming over de verlenging en herziening van het mandaat van de militaire bijstandsmis­sie van de Europese Unie ter ondersteuning van Oekraïne (EUMAM Ukraine). De lidstaten blijven vastbesloten bij te dragen aan het opleiden en uitrusten van de Oekraïense strijdkrachten.
21. De Europese Raad is ingenomen met de lopende uitbetalingen aan Oekraïne uit de steunlening aan Oekraïne van 90 miljard EUR voor 2026 en 2027. Hij is ingenomen met het feit dat de middelen om de begrotings- en defensiebehoeften van Oekraïne voor 2026 te dekken, zijn vastgesteld. Hij roept alle actoren, met name Oekraïne, ertoe op hun inspanningen op te voeren, onder meer om te voldoen aan de vereisten van het herziene Oekraïneplan, teneinde de tijdige uitbetaling van alle toezeggingen uit de steunlening aan Oekraïne en de faciliteit voor Oekraïne voor 2026 mogelijk te maken. De Europese Raad herinnert eraan dat het belangrijk is dat Oekraïne zijn hervormingsinspanningen voortzet en de rechtsstaat blijft handhaven.

22. De Europese Raad blijft vastbesloten om, samen met internationale partners, tegemoet te komen aan de dringende financieringsbehoeften van Oekraïne, ziet in dit verband uit naar de geactualiseerde beoordeling door de Commissie en het IMF, en zal tijdig op dit onderwerp terugkomen. In dit verband roept de Europese Raad internationale partners ertoe op hun steun snel op te voeren om te helpen voorzien in de dringende financierings- en militaire behoeften van Oekraïne.
23. De Europese Raad onderstreept het belang van verdere aanhoudende inspanningen om Oekraïne militaire steun te verlenen. In dit verband is hij ingenomen met de overeenstemming om 6,6 miljard EUR vrij te maken uit de Europese Vredesfaciliteit. De Europese Raad is ook ingenomen met de recente bilaterale hulp die is geboden door lidstaten en de vooruitgang die is geboekt bij de industriële samenwerking op defensiegebied tussen de EU en Oekraïne. Hij is ermee ingenomen dat de coalitie voor geïntegreerde afweer van ballistische raketten is opgezet.
24. Bij alle militaire steun en veiligheidsgaranties voor Oekraïne zal het veiligheids- en defensiebeleid van bepaalde lidstaten ten volle in acht worden genomen en zal rekening worden gehouden met de veiligheids- en defensiebelangen van alle lidstaten.

25. De Europese Unie blijft vastbesloten de druk op Rusland verder op te voeren, zodat het een einde maakt aan zijn brute aanvalsoorlog en zinvolle onderhandelingen met het oog op vrede aangaat. De Europese Raad is ingenomen met de recente vaststelling van het 21e sanctiepakket en van een aanzienlijk aantal toevoegingen van personen en entiteiten op de sanctielijst. Hij roept ertoe op de maatregelen tegen Russische voormalige strijders snel en doeltreffend uit te voeren en verdere maatregelen te nemen, in coördinatie met partners, onder meer om de energie-inkomsten van Rusland te verminderen, om op doeltreffende wijze mazen te dicht en omzeiling te bestrijden, en om de activiteiten van de schaduwvloot te beteugelen en het bedrijfsmodel ervan te ondermijnen. Daarvoor zijn een volledige-routeaanpak en coördinatie tussen de lidstaten onderling en met partners nodig, waaronder een gemeenschappelijke aanpak van de aanzienlijke milieu-, beveiligings- en maritiemeveiligheidsrisico's van die vaartuigen, met name door meer boardingoperaties, in overeenstemming met het internationaal recht, met inbegrip van het Unclos. De Europese Raad betreurt het besluit van de Verenigde Staten om de sancties tegen Russische diesel tijdelijk op te heffen. Hij benadrukt dat moet worden voorkomen dat door Rusland gestolen graan uit tijdelijk bezette Oekraïense gebieden via de EU wordt uitgevoerd. De Europese Raad herhaalt dat, zolang er geen rechtvaardige en duurzame vrede is in Oekraïne, de deelname van Rusland en Belarus aan internationale sport- en cultuurevenementen niet moet worden genormaliseerd, met name door het vertoon van nationale symbolen.
26. De Europese Raad veroordeelt met klem de illegale organisatie door Rusland van zogenaamde verkiezingen in de tijdelijk bezette gebieden van Oekraïne, de zoveelste flagrante schending door Rusland van het internationaal recht, waaronder het VN-Handvest, en van de onafhankelijkheid, soevereiniteit en territoriale integriteit van Oekraïne.

27. De Europese Raad herhaalt zijn oproep aan alle landen om onmiddellijk alle directe of indirecte bijstand aan Rusland in zijn aanvalsoorlog tegen Oekraïne, en met name in de vorm van de levering van goederen en componenten voor tweërlei gebruik, te beëindigen. In het bijzonder veroordeelt hij met klem de inzet van de strijdkrachten van de DVK in de oorlog tegen Oekraïne, evenals de aanhoudende militaire steun aan Rusland van onder meer Iran, Belarus en de DVK.
28. De Europese Unie blijft zich inzetten om te zorgen voor volledige verantwoordingsplicht voor oorlogsmisdrijven en de andere meest ernstige misdrijven die worden gepleegd in verband met Ruslands aanvalsoorlog tegen Oekraïne, en staat volledig achter de lopende inspanningen in het kader van de Raad van Europa met het oog op het operationeel maken van de internationale schadevergoedingscommissie voor Oekraïne en het Speciaal Tribunaal voor het Misdrijf Agressie tegen Oekraïne. De Europese Raad dringt er bij Rusland en Belarus op aan onmiddellijk te zorgen voor de veilige en onvoorwaardelijke terugkeer naar Oekraïne van alle onrechtmatig gedeporteerde en overgebrachte Oekraïense kinderen en andere burgers.
29. De Europese Raad erkent dat de verlenging van de tijdelijke bescherming van ontheemden uit Oekraïne tot maart 2028 belangrijk is.
30. De Europese Unie blijft zich inzetten voor het ondersteunen, in coördinatie met internationale partners, van de reparatie, het herstel en de wederopbouw van Oekraïne, onder meer op het gebied van bijstand voor mijnopruiming en psychologische en psychosociale rehabilitatie.
31. De Europese Raad is ingenomen met de organisatie van de intergouvernementele conferentie over de toetreding van Oekraïne tot de Europese Unie en de opening van de clusters 2 en 3 op 13 oktober 2026, en ziet uit naar de opening van alle andere clusters, in overeenstemming met de op verdiensten gebaseerde aanpak.
32. De Europese Raad zal tijdens zijn volgende bijeenkomst op dit onderwerp terugkomen.

III. REPUBLIEK MOLDAVIË

33. De Europese Raad is ingenomen met de organisatie van de intergouvernementele conferentie over de toetreding van de Republiek Moldavië tot de Europese Unie en de opening van de clusters 2 en 3 op 13 oktober 2026, en ziet uit naar de opening van alle andere clusters, in overeenstemming met de op verdiensten gebaseerde aanpak.

IV. VOLGEND MEERJARIG FINANCIËEL KADER

34. Na de presentatie van een geactualiseerd ontwerp van onderhandelingskader door het Ierse voorzitterschap besprak de Europese Raad de belangrijkste elementen die nodig zijn voor een evenwichtig compromis over het volgende meerjarig financieel kader.
35. De Europese Raad verzoekt zijn voorzitter de onderhandelingen te doen vorderen teneinde een tijdig akkoord te bereiken. Een akkoord vóór eind 2026 zou de vaststelling van wetgevingshandelingen in 2027 mogelijk maken, hetgeen nodig is om ervoor te zorgen dat de EU-financiering de begunstigen zonder onderbreking in januari 2028 bereikt.

V. MIDDEN-OOSTEN

36. De Europese Raad spreekt zijn ernstige bezorgdheid uit over de huidige veiligheids-situatie en de voortdurende militaire escalatie in de regio. De Europese Unie zal blijven wijzen op de noodzaak om het internationaal recht te eerbiedigen en zal, in nauwe coördinatie met regionale partners, op diplomatiek niveau inspanningen leveren om te de-escaleren en te zorgen voor vrede en stabiliteit in het Midden-Oosten.

37. De Europese Raad roept alle actoren ertoe op de destabiliserende activiteiten stop te zetten en herhaalt dat het van vitaal belang is om de vrijheid van scheepvaart en de maritieme veiligheid te waarborgen overeenkomstig het internationaal recht en het Verdrag van de Verenigde Naties inzake het recht van de zee (Unclos). De huidige situatie dreigt te leiden tot langdurige verstoringen van mondiale toeleveringsketens, met name op het gebied van energie, meststoffen en voedsel, hetgeen uiterst schadelijk zou zijn voor economieën en kwetsbare bevolkingsgroepen overal ter wereld.

Iran

38. De Europese Raad herhaalt zijn krachtige veroordeling van Irans aanvallen op landen in de regio, en herhaalt zijn solidariteit met de getroffen landen. Hij roept Iran en zijn gelieerde groeperingen ertoe op zich te onthouden van dergelijke aanvallen en destabiliserende activiteiten, en de soevereiniteit en territoriale integriteit van de landen in de regio te eerbiedigen.
39. De Europese Raad veroordeelt ook met klem alle daden die de scheepvaart bedreigen of commerciële vaartuigen beletten de Straat van Hormuz in en uit te varen. Een eventuele regeling met betrekking tot de Straat van Hormuz moet in overeenstemming zijn met het internationaal recht en het Unclos, en mag de vrijheid van scheepvaart niet beperken noch de governance ervan op welke manier dan ook wijzigen.
40. De Europese Raad herhaalt dat Iran nooit een kernwapen mag verwerven. Hij dringt er bij Iran op aan om te voldoen aan zijn juridisch bindende verplichtingen inzake nucleaire veiligheidscontroles uit hoofde van het Non-proliferatieverdrag en om de volledige samenwerking met het Internationaal Agentschap voor Atoomenergie te hervatten.
41. De Europese Raad veroordeelt met klem het aanhoudende geweld en de aanhoudende brute repressie door het Iraanse regime tegen zijn eigen bevolking, met inbegrip van executies op grote schaal. Hij roept ertoe op de universele mensenrechten en de fundamentele vrijheden van het Iraanse volk te eerbiedigen, met inbegrip van het recht om zijn eigen toekomst te kiezen.

Jemen

42. De Europese Raad veroordeelt met klem de aanhoudende militaire escalatie door de Houthi's in Jemen en hun aanvallen op Saudi-Arabië, met name aanvallen die burgers treffen, en op civiele infrastructuur, en betuigt zijn solidariteit met de legitieme regering van Jemen en met Saudi-Arabië. Hij onderstreept dat het verergeren van de reeds schrijnende humanitaire situatie moet worden voorkomen, en roept in dit verband op tot meer internationale bijstand.
43. De Europese Raad roept de Houthi's ertoe op onmiddellijk een einde te maken aan alle militaire acties en alle aanvallen op civiele scheepvaart, die een bedreiging vormen voor de maritieme veiligheid op de Rode Zee en in de Straat van Bab el Mandeb.
44. De Europese Raad herinnert aan de rol van de maritieme defensieve EU-operatie EUNAVFOR ASPIDES, benadrukt het potentieel ervan om de regio te helpen stabiliseren, ook via contact leggen met bestaande initiatieven, en roept op tot de versterking van deze operatie, in overeenstemming met het mandaat ervan. In dit verband wijst hij op het belang van complementariteit tussen internationale initiatieven om de vrijheid van scheepvaart te waarborgen.

Gaza/Westelijke Jordaanoever

45. Herinnerend aan zijn eerdere conclusies bevestigt de Europese Raad dat de Europese Unie hecht aan een alomvattende, rechtvaardige en duurzame vrede op basis van de tweestatenoplossing overeenkomstig de desbetreffende resoluties van de VN-Veiligheidsraad, waarbij twee democratische staten, Israël en Palestina, in vrede naast elkaar leven binnen veilige en erkende grenzen. Hij veroordeelt met klem acties, beleidsmaatregelen en retoriek die de levensvatbaarheid van de tweestatenoplossing ondermijnen. De Europese Unie zal steun blijven verlenen aan de wereldwijde alliantie voor de implementatie van de tweestatenoplossing.

46. De Europese Raad herhaalt zijn ernstige bezorgdheid uit over de verslechterende situatie in Gaza en op de Westelijke Jordaanoever, met inbegrip van de aanhoudende en verwoestende humanitaire crisis in Gaza, die dreigt te verergeren naarmate de winter nadert. Hij dringt er bij Israël op aan onmiddellijke en ongehinderde toegang en ononderbroken verdeling van grootschalige humanitaire hulp tot in en binnen heel Gaza mogelijk te maken, onder meer via de maritieme corridor van Cyprus als aanvulling op landroutes, internationale media toegang te verlenen, en de grensovergangen in Gaza en de medische corridor tussen Gaza en de Westelijke Jordaanoever te heropenen. Israël moet de VN en zijn agentschappen en humanitaire organisaties in staat stellen onafhankelijk en onpartijdig te werken om levens te redden en het lijden te verminderen, en moet al zijn verplichtingen uit hoofde van het internationaal recht, met inbegrip van het internationaal humanitair recht, nakomen. Er moet te allen tijde worden gezorgd voor de bescherming van burgers.
47. De Europese Raad drukt zijn bezorgdheid uit over het gebrek aan vooruitgang met de uitvoering van het staakt-het-vuren en alle andere bepalingen van resolutie 2803 van de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties (VNVR). Hij roept alle actoren ertoe op deze onverwijld volledig uit te voeren, in overeenstemming met de desbetreffende resoluties van de VN-Veiligheidsraad en internationale politieke en juridische beginselen, met name de permanente buitengebruikstelling van wapens van Hamas en andere niet-statelijke gewapende groeperingen, de volledige terugtrekking van de Israëlische troepen uit Gaza en de overgang naar civiel bestuur in Gaza. Hamas mag geen enkele rol spelen in het toekomstige bestuur van Gaza.
48. De Europese Unie zal blijven bijdragen aan de uitvoering van VNVR-resolutie 2803 en aan de wederopbouw en vernieuwing van Gaza, in overeenstemming met het internationaal recht. In dit verband is de Europese Raad ingenomen met de verlenging van de mandaten van de missie van de Europese Unie voor bijstandverlening inzake grensbeheer aan de grensovergang bij Rafah (EUBAM Rafah) en de politiemissie van de Europese Unie voor de Palestijnse Gebieden (EUPOL COPPS). De Europese Raad is verheugd over de start van het Team Gaza-initiatief en roept op tot nauwe coördinatie met de Palestijnse Autoriteit, de Verenigde Naties en internationale partners inzake het snelle herstel en de wederopbouw van Gaza.

49. De Europese Raad betreurt het aangekondigde uitstel van de Palestijnse verkiezingen. Hij roept de Palestijnse Autoriteit ertoe op zo spoedig mogelijk begin 2027 parlements- en presidentsverkiezingen te organiseren. De Europese Unie zal steun blijven verlenen aan de Palestijnse Autoriteit, onder meer bij haar hervormingsagenda. De Europese Raad roept Israël er opnieuw toe op alle ingehouden belasting- en douane-inkomsten met spoed vrij te geven en de correspondentbankdiensten tussen Israëlische en Palestijnse banken uit te breiden, wat allebei nodig is om de goede werking van de Palestijnse Autoriteit en de verlening van essentiële diensten aan de bevolking te waarborgen.
50. De Europese Raad veroordeelt andermaal de unilaterale acties van Israël die tot doel hebben zijn aanwezigheid op de Westelijke Jordaanoever, met inbegrip van Oost-Jeruzalem, uit te breiden, en die het Internationaal Gerechtshof in zijn advies van 19 juli 2024 onwettig heeft verklaard. Hij veroordeelt ook met klem het aanhoudende en toenemende geweld van kolonisten tegen Palestijnse burgers, met inbegrip van christelijke gemeenschappen en andere minderheden, roept op tot verantwoordingsplicht, en herhaalt zijn oproep tot het behoud en de eerbiediging van de status quo van de heilige plaatsen in Jeruzalem. De Europese Raad dringt er bij Israël op aan de uitbreiding van de volgens het internationaal recht illegale nederzettingen, onmiddellijk terug te draaien, onder meer door zijn aanbesteding voor bouwprojecten in het E1-gebied in te trekken. Hij herhaalt dat het raadzaam is dat bedrijven niet meedingen naar contracten voor de bouw van het E1-project of andere nederzettingsprojecten en wijst op de juridische en economische gevolgen en de reputatieschade voor bedrijven en financiële instellingen die deelnemen aan de bouw van nederzettingen, waaronder het risico van ernstige schendingen van het internationaal recht.
51. De Europese Raad onderstreept het belang van voortgezette diplomatieke aanwezigheid in de bezette Palestijnse Gebieden, onder meer die van EU-lidstaten, teneinde samen te werken met de Palestijnse Autoriteit en aldus bij te dragen tot de tweestatenoplossing.

Libanon

52. De Europese Raad is ingenomen met de kaderovereenkomst die Libanon en Israël in juni 2026 hebben ondertekend. Hij dringt er bij alle actoren op aan de voorwaarden van de overeenkomst volledig na te leven en op constructieve wijze deel te nemen aan verdere besprekingen met het oog op een permanente beëindiging van de vijandelijkheden, met volledige inachtneming van het internationaal recht, met inbegrip van het internationaal humanitair recht.
53. De Europese Raad roept alle partijen op om VNVR-resolutie 1701, waarop een duurzame oplossing moet worden gebaseerd, volledig uit te voeren. Hij herhaalt zijn oproep tot volledige ontwapening van Hezbollah. Hij roept Israël ertoe op de soevereiniteit en territoriale integriteit van Libanon te eerbiedigen en zijn troepen uit Libanon terug te trekken, in overeenstemming met VNVR-resolutie 1701. De Europese Raad herhaalt dat een voortgezette internationale aanwezigheid in Libanon na de beëindiging van de Unifil-missie van cruciaal belang is.
54. De Europese Unie zal, in nauwe coördinatie met internationale partners, steun blijven verlenen aan het Libanese volk, ook op lange termijn. De Europese Raad spreekt nogmaals de volledige steun van de EU uit voor de inspanningen van de Libanese regering om de Libanese strijdkrachten te versterken teneinde controle over het gehele Libanese grondgebied te verwerven, en een staatsmonopolie op wapenbezit in te stellen. De Europese Raad is verheugd over de instelling van de ondersteuningsmissie van de Europese Unie in Libanon.

Syrië

55. De Europese Raad herinnert aan zijn steun voor een vreedzame, inclusieve en door Syrië geleide transitie, en neemt in dit verband nota van de recente ontwikkelingen, waaronder de openingszitting van de Volksraad. De Europese Unie is vastbesloten haar partnerschap met Syrië te verdiepen ten behoeve van het Syrische volk. De Europese Raad merkt op dat een alomvattende overgangsjustitie van essentieel belang is op weg naar verzoening. Hij dringt er bij alle actoren, zowel binnenlandse als externe, op aan de eenheid, de onafhankelijkheid, de soevereiniteit en de territoriale integriteit van Syrië volledig te eerbiedigen, overeenkomstig het internationaal recht, met inbegrip van het Unclos.

VI. EUROPESE DEFENSIE EN VEILIGHEID

56. In een klimaat waarin Ruslands aanvalsoorlog tegen Oekraïne een existentiële uitdaging blijft voor de Europese Unie, vergroten de intensivering van hybride aanvallen, waaronder sabotage, tegen de Unie en haar lidstaten en de herhaalde schendingen van het luchtruim en de territoriale wateren van lidstaten in de afgelopen maanden het belang en de urgentie om vaart te zetten achter het verwezenlijken van de doelstelling om de defensiegereedheid van Europa resoluut te verhogen.
57. De Europese Raad veroordeelt met klem Ruslands escalerende en steeds roekelozere gedrag en bevestigt zijn onwrikbare inzet voor de veiligheid van alle lidstaten. De acties van Rusland zullen niet onbeantwoord blijven. In het licht van zulke geïntensiveerde hybride campagnes van Rusland en andere vijandelijke actoren, roept de Europese Raad op tot aanvullende inspanningen om dringend de weerbaarheid te versterken, de paraatheid te vergroten en kritieke infrastructuur te beschermen. Tegelijkertijd zullen de Europese Unie en de lidstaten ten volle gebruikmaken van alle beschikbare instrumenten en mechanismen, waaronder de EU-toolbox tegen hybride dreigingen, op verzoek van de betrokken lidstaat, om hybride aanvallen te voorkomen, te ontmoedigen en erop te reageren, en, herinnerend aan de primaire verantwoordelijkheid van de lidstaten in dit verband, moet de Raad de werkzaamheden daartoe intensiveren. De Europese Unie en de lidstaten zullen vastberaden en op gecoördineerde wijze optreden om op deze acties te reageren. In dit verband zullen met spoed aanvullende maatregelen worden overwogen, waaronder verdere beperkende maatregelen en een herziening en verscherping van de visumvereisten en het visumbeleid ten aanzien van Russische onderdanen. De Europese Raad roept de Raad ertoe op vaart te zetten achter de werkzaamheden op alle desbetreffende werkterreinen, en met name met betrekking tot het actieplan inzake beveiliging van en tegen drones. De Europese Unie zal ook nauw met partners blijven samenwerken om hybride activiteiten van derde landen op te sporen en te bestrijden.

58. De Europese Raad herhaalt vastbesloten te zijn om zijn defensiegereedheidsdoelstelling voor 2030 spoedig en op grote schaal te verwezenlijken, zodat Europa beter toegerust is om autonoom, op gecoördineerde wijze en met een 360°-aankpak te handelen en het hoofd te bieden aan onmiddellijke en toekomstige uitdagingen en dreigingen. Hij benadrukt ook dat het belangrijk is de verdediging van alle land-, lucht- en zee grenzen van de EU te waarborgen. Hij moedigt verdere werkzaamheden aan met betrekking tot het “Oostflankwacht”-project en andere initiatieven, waaronder toepasselijke Europese defensieprojecten van gemeenschappelijk belang (EDPGB’s), die bijdragen aan de bescherming van alle EU-grenzen.
59. In dit verband, herinnerend aan zijn conclusies van maart en juni 2026, is de Europese Raad ingenomen met de presentatie van het eerste jaarlijks verslag over de defensiegereedheid, dat het Europees Defensieagentschap (EDA) met de steun van de Commissie en de hoge vertegenwoordiger heeft opgesteld, en stemt hij in met de daarin opgenomen algemene beoordeling, met name inzake strategische enablers. De Europese Raad benadrukt dat het belangrijk is de inspanningen op te voeren om strategische afhankelijkheden te verminderen en roept de lidstaten ertoe op vaart te zetten achter de werkzaamheden om kritieke vermogenstekorten aan te pakken. Hij is ingenomen met de vooruitgang op de prioritaire vermogensgebieden die op EU-niveau in volledige samenhang met de NAVO zijn vastgesteld, en roept de lidstaten ertoe op hun inspanningen in alle vermogenscoalities op te voeren om dringend voortgang te maken met bestaande gezamenlijke projecten en er nieuwe op te starten.

60. Ook zijn er verdere inspanningen nodig om de Europese technologische en industriële defensiebasis te versterken zodat deze zowel de defensiegereedheid van Europa kan ondersteunen als, met de snelheid en op de schaal die nodig zijn, de prioritaire uitrusting kan leveren die vereist is om Oekraïne te ondersteunen. Dit houdt in dat de productiecapaciteit moet worden aangepast en opgevoerd, dat er moet worden gezorgd voor nieuwe technologieën en innovatie, door middel van onderzoek, en dat veerkrachtige toeleveringsketens moeten worden gewaarborgd. Deze aanpak zal tevens het Europese industriële en technologische concurrentievermogen helpen stimuleren, ook voor kleine en middelgrote ondernemingen. De Europese Raad herinnert eraan dat vraagbundeling op basis van gestandaardiseerde vereisten en schaalvoordelen van cruciaal belang zijn om de industrie voorspelbaarheid te bieden, de kosten te verlagen en interoperabiliteit te bevorderen, en dat de lidstaten daarom hun defensie-investeringen steeds meer moeten richten op gezamenlijke ontwikkeling, productie en aanbestedingen, met de steun van het EDA. De Europese Raad herinnert er ook aan dat de toegang van de defensie-industrie tot financiering verder moet worden vergemakkelijkt, en verzoekt de Europese Investeringsbank haar inspanningen in dit verband voort te zetten.
61. De Europese Raad wijst op het belang van industriële samenwerking op defensiegebied met Oekraïne, hetgeen bijdraagt aan het versterken van de defensiegereedheid van Europa, waarbij wordt voortgebouwd op alle bestaande initiatieven en op de unieke ervaring en knowhow van Oekraïne. Hij onderstreept dat de industriële partnerschappen op defensiegebied met Oekraïne moeten worden verdiept door de defensie-industrie van het land te integreren in de Europese technologische en industriële defensiebasis.
62. Er moet ten volle gebruik worden gemaakt van de beschikbare instrumenten voor vermogensontwikkeling en versterking van de industrie. De Europese Raad is in dat verband ingenomen met de vaststelling door de Raad van EDPGB's, in het kader van het programma voor de Europese defensie-industrie, en met de vaststelling van de verordening tot vaststelling van het programma voor flexibele en snelle defensie-innovatie. De Europese Raad roept de beide wetgevers op om voor het einde van het jaar overeenstemming te bereiken over het voorstel inzake militaire mobiliteit. Hij ziet uit naar de komende voorstellen van de Commissie over aanbestedingen op het gebied van defensie.

63. De Europese Raad herinnert eraan dat een sterkere en slagvaardigere Europese Unie op het gebied van veiligheid en defensie een positieve bijdrage zal leveren aan de wereldwijde en trans-Atlantische veiligheid, en complementair is met de NAVO, die, voor de staten die er lid van zijn, de grondslag van hun collectieve defensie blijft. De Europese Raad onderstreept het belang van samenwerking met gelijkgestemde partners, die de doelen van de EU inzake buitenlands en veiligheidsbeleid delen.
64. Bij het bovenstaande blijft het specifieke karakter van het veiligheids- en defensiebeleid van bepaalde lidstaten onverlet en wordt rekening gehouden met de veiligheids- en defensiebelangen van alle lidstaten, een en ander met inachtneming van de Verdragen.

VII. MIGRATIE

65. De Europese Raad hield een strategische bespreking over de alomvattende aanpak door de Europese Unie van migratie en maakte de balans op van de vooruitgang met de uitvoering van zijn eerdere conclusies, onder meer in het licht van de recente brief van de voorzitter van de Commissie. De Europese Raad is ingenomen met het voornemen van de Commissie om nauw met de lidstaten samen te werken bij de ontwikkeling van een noodkader en aan alle vormen van instrumentalisering.
66. De Europese Raad zal tijdens een van zijn volgende bijeenkomsten op dit onderwerp terugkomen.

VIII. UITBREIDING EN HERVORMINGEN

67. Herinnerend aan de Verklaring van Granada hield de Europese Raad een strategische bespreking over de te volgen koers op het gebied van uitbreiding en interne hervormingen.
68. Herinnerend aan zijn eerdere conclusies benadrukt de Europese Raad het blijvende belang van uitbreiding als geostrategische investering in vrede, veiligheid, stabiliteit en welvaart. Het is een drijvende kracht achter het verbeteren van de economische en sociale omstandigheden van de Europese burgers en het verkleinen van de verschillen tussen landen, en het moet de waarden waarop de Unie is gegrondvest bevorderen. Wat het vooruitzicht van een verdere uitbreiding van de Unie betreft, moeten zowel de toekomstige lidstaten als de EU hier klaar voor zijn op het moment van toetreding. Aspirant-leden moeten hun hervormingsinspanningen, met name op het gebied van de rechtsstaat, voortzetten, zoals het op verdiensten gebaseerde karakter van het toetredingsproces dit vereist, en met de hulp van de EU. Tegelijkertijd moet de Unie interne werkzaamheden en hervormingen doen vorderen, haar langetermijnambities bepalen, evenals hoe deze moeten worden verwezenlijkt, en aandacht besteden aan belangrijke kwesties die verband houden met haar prioriteiten en beleid, en aan haar slagvaardigheid. Dit zal de Europese Unie sterker maken en de Europese soevereiniteit vergroten.
69. De Europese Raad herinnert eraan dat het toetredingsproces op verdiensten is gebaseerd en dat de vorderingen die een kandidaat-lidstaat in zijn toetredingsonderhandelingen maakt, gebaseerd zijn op zijn individuele vooruitgang.
70. In dat licht neemt de Europese Raad nota van de mededeling van de Commissie “Voorbereiden op een grotere Unie” en roept hij de Raad ertoe op alle onderdelen te analyseren en, op basis van deze analyse, de werkzaamheden te doen vorderen.
71. De Europese Raad is ingenomen met de lopende werkzaamheden met betrekking tot het opstellen van het toetredingsverdrag met Montenegro. Hij neemt nota van het voornemen van het Ierse voorzitterschap van de Raad om toe te werken naar de voorlopige afsluiting van de resterende onderhandelingshoofdstukken, onder voorbehoud van de uitvoering van de overeenkomstige hervormingen door Montenegro.

IX. **DIVERSEN**

Het Noordpoolgebied

72. De Europese Raad onderstreept het strategische belang van het Noordpoolgebied voor de Europese en mondiale veiligheid en welvaart, en de noodzaak om de inzet van de EU voor het bevorderen van een veilig, vreedzaam, duurzaam en veerkrachtig Noordpoolgebied verder op te voeren. In dit verband neemt de Europese Raad nota van de Europese Arctische top van 13-14 september 2026 in Rovaniemi, en ziet hij uit naar de komende gezamenlijke mededeling van de Commissie en de hoge vertegenwoordiger over het noordelijk nabuurschap van Europa.

Ceuta en Melilla

73. De Europese Raad wijst op de specifieke situatie van Ceuta en Melilla, die de enige EU-landgrenzen op het Afrikaanse continent hebben. Hij betuigt zijn solidariteit met en steun aan Spanje in verband met de plotse massale toestroom van migranten naar Ceuta op 30 en 31 juli 2026, en is ingenomen met de financiële en operationele steun van de EU, gezien de specifieke situatie van Ceuta en Melilla.

Een veiligere digitale omgeving

74. In het licht van toenemende buitenlandse informatiemanipulatie en inmenging herinnert de Europese Raad aan het belang van het versterken van Europa's democratische veerkracht en aan de wettelijke verantwoordelijkheid van onlineplatforms bij het bestrijden van de verspreiding van desinformatie en illegale inhoud. Daartoe roept de Europese Raad de Commissie ertoe op snel de laatste hand te leggen aan de herziening van de richtsnoeren voor de beperking van systeemrisico's voor verkiezingsprocessen die in het kader van de digitale dienstenverordening zijn aangenomen.

75. Om minderjarigen in de digitale omgeving te beschermen, roept de Europese Raad op tot de doeltreffende uitvoering van de bestaande regelgeving en de ontwikkeling van een duidelijk, robuust, doeltreffend en evenredig EU-kader dat de verantwoordelijkheid van onlineplatforms versterkt om te zorgen voor een veilige omgeving voor alle gebruikers, met name kinderen en jongeren, en daarbij de privacy van gebruikers te handhaven en de nationale bevoegdheden te eerbiedigen. Hij neemt in dat verband nota van het voorstel van de Commissie voor een EU KIDS ACT, waarin een minimumleeftijd voor toegang tot sociale media is opgenomen, en verzoekt de beide wetgevers het snel te bespreken.

Conferentie van de Verenigde Naties over klimaatverandering

76. De Europese Raad onderstreept het belang van de gelijke deelname en behandeling van alle EU-lidstaten aan de Conferentie van de Verenigde Naties over klimaatverandering in Antalya, Turkije (COP31), alsook aan relevante evenementen op hoog niveau die in verband met de conferentie worden gehouden, en bevestigt in dit verband het beginsel van solidariteit onder de EU-lidstaten.

Handhaving van het internationaal recht

77. Herinnerend aan zijn conclusies van juni 2026, betreurt de Europese Raad ten eerste de aankondiging van de Verenigde Staten om sancties op te leggen aan het Internationaal Strafhof als instelling. De Europese Raad dringt er bij de Verenigde Staten op aan deze meest recente maatregelen terug te draaien, en neemt nota van het besluit van de Verenigde Staten om de volle werking van de maatregelen uit te stellen en van hun bereidheid om hun bezorgdheden te bespreken met de staten die partij zijn bij het Statuut van Rome. Dit schept ruimte voor diplomatie, teneinde ervoor te zorgen dat de maatregelen snel ongedaan worden gemaakt en te voorkomen dat er verdere maatregelen worden genomen die tot doel hebben de onafhankelijkheid en integriteit van het Internationaal Strafhof te ondermijnen.

78. De Europese Raad bevestigt de steun van de Europese Unie aan de instellingen die het internationaal recht handhaven, onder meer door internationale rechtbanken en de ambtenaren ervan doeltreffend te beschermen tegen alle dreigingen of sancties, en onderstreept in dit verband het belang van ongehinderde toegang tot financiële en andere diensten, en de waarde van de ononderbroken dienstverlening van EU-marktdeelnemers aan het Internationaal Strafhof. In dat licht bevestigt de Europese Raad nogmaals dat de EU bereid is alle nodige maatregelen te nemen. De Europese Raad verzoekt de Commissie alle passende initiatieven te nemen die bijdragen tot de bescherming van het Hof en de verlichting van de sancties, met name ten aanzien van EU-ondernemingen, zodat zij diensten aan het Internationaal Strafhof kunnen blijven verlenen.
-